

سازمان ملی بهره‌وری ایران

کار مفید؟ کار واقعی؟ یا بهره‌وری نیروی کار!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کار مفید، کار واقعی و بهره‌وری نیروی کار!

یکی از مواردی که همواره مورد توجه مخاطبین به ویژه رسانه‌ها قرار داشته، میزان ساعات کار به‌ویژه ساعات کار مفید در کشور و مقایسه آن با دیگر کشورهاست. به‌عنوان مثال چندی پیش، برخی رسانه‌های کشور در مطلبی با عنوان «کدام ملت‌ها بیشترین ساعات را در سال کار می‌کنند؟» به نقل از روزنامه تلگراف، نوشته بودند که «طبق آمار منتشر شده از سوی سازمان همکاری اقتصاد و توسعه که مربوط به سال ۲۰۱۵ است، مکزیکی‌ها با ۲۲۴۶ ساعت کار در سال در صدر جدول پرکارترین مردم دنیا قرار می‌گیرند.»

در ادامه، بدون ذکر منبع و طرح مباحثی چون «ساعت کار در سال» و «ساعت کار مفید در هفته»، اعلام کرده‌اند که: «اما ایرانی‌ها با ۱۱ ساعت کار مفید در هفته، سالانه تقریباً ۸۰۳ ساعت کار مفید را در کارنامه خود ثبت می‌کنند!!» تا احتمالاً این نتیجه حاصل شود که ایرانی‌ها کم کارند.

میانگین ساعات کار واقعی کارکنان؟!

بر همین اساس گاهی این سوال در اذهان عمومی ایجاد می‌شود که آیا ساعات کار مفید کارکنان را می‌توان محاسبه کرد یا اساساً به طور میانگین، هریک از شاغلین یک کشور چقدر کار کرده‌اند؟ از دیدگاه متخصصان و اقتصاددانان، اصولاً تعریف مفهومی به نام کار مفید منطقی و امکان‌پذیر نیست. چراکه عملکرد ذهن انسان با ماشین تفاوت دارد و گاهی اثرگذاری و تأثیر یک اقدام نوآورانه و تصمیم اصولی مستلزم ساعت‌ها مطالعه و تحقیق است. از سوی دیگر، بیشتر کار کردن لزوماً به منزله مفیدتر کار کردن تلقی نمی‌شود. کارآیی و اثربخشی نیروی انسانی در قالب شاخصی به نام بهره‌وری نیروی کار منعکس می‌گردد که البته این شاخص نیز تمام جنبه‌های عملکردی یک نیروی کار شاغل را بیان نمی‌دارد و صرفاً ارزش افزوده یا ارزش ستانده حاصل از فعالیت شاغلین را به ازای میزان ساعات صرف شده برای تولید کالا یا ارائه خدمت محاسبه می‌کند. در این میان، تأثیر عواملی همچون سرمایه و تکنولوژی نیز قابل توجه است.

بنابراین آرایه آمارهایی که به مقایسه میزان ساعات کار افراد یک کشور با سایر کشورها می‌پردازد، نه تنها تفسیر روشنی از عملکرد نیروی کار فعال در این کشورها آرایه نمی‌کند، بلکه در بسیاری از موارد باعث گمراهی و برداشت نادرست از اصل موضوع که همانا بهره‌وری نیروی کار است، می‌گردد. به عنوان مثال، آمار آرایه شده از سوی سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD) در خصوص میانگین سالانه ساعات کاری واقعی کارکنان، همانطور که در مابانی نظری آرایه آمار مذکور نیز بدان اشاره شده است، صرفاً برای مقایسه روند زمانی آمارهای هر کشور مفید بوده و امکان مقایسه این داده‌ها بین کشورهای مختلف در یک دوره زمانی مشخص به دلیل منابع اطلاعاتی گوناگون قابل استناد نیست. شایان ذکر است همه ساله آمار شاخص بهره‌وری نیروی کار در سطوح کلان و بخش‌های اقتصادی در سازمان ملی بهره‌وری ایران محاسبه و در سایت رسمی این سازمان بارگذاری می‌گردد.